DECERPTA

Ex OVIDIO,
TIBULLO,
PROPERTIO,
ET
PEDONE.

LONDINI

Impensis *Sam. Smith* ad Insignia Principis, & *Tho. Newborough* ad Insigne Pilæ Aureæ, in Cœmeterio D. *Pauli*. 1692.

EX
OVIDIO.

Dicitur Ægyptos caruisse juvantibus arva
Imbribus; atque annos sicca fuisse novem:
Cum [1] Thrasius [2] Busirin adit, monstratque piari
Hospitis effuso sanguine posse Jovem.
Illi Busiris, Fies Jovis hostia primus,
Inquit; & Ægypto tu dabis hospes aquam.
Et Phalaris tauro violenti membra Perilli
Torruit. infelix imbuit auctor opus.
Justus uterque fuit, neque enim lex æquior ulla,
Quàm necis artifices arte perire suâ.

[1] *Vates à Cypro.* [2] *Regem Ægypti.*

DÆdalus, ut [1] clauſit conceptum crimine [2] matris
[1] Semibovemque virum ſemivirumque bovem ;
Sit modus exilio, dixit, juſtiſſime Minos :
Accipiat cineres terra paterna meos.
Et quoniam in patriâ fatis agitatus iniquis
Vivere non potui, ſit mihi poſſe mori.
Da reditum [4] puero, ſenis eſt ſi gratia vilis :
Si non vis puero parcere, parce ſeni.
Dixerat hæc. ſed & hæc, & multo plura licebat
Dicere : regreſſus non dabat ille viro.
Quod ſimulac ſenſit, Nunc, ô nunc, Dædale, dixit,
Materiam, quâ ſis ingenioſus, habes.
Poſſidet en terras, & poſſidet æquora Minos :
Nec tellus noſtræ, nec patet unda fugæ.
Reſtat iter cœlo : cœlo tentabimus ire.
Da veniam cœpto, Jupiter alte, meo.
Non ego ſidereas affecto tangere ſedes.
Qua fugiam dominum nulla, niſi iſta, via eſt.
Per Styga detur iter : Stygias tranabimus undas.
Sint mihi naturæ jura novanda meæ.
Ingenium mala ſæpe movent. quis crederet unquam,
Aërias hominem carpere poſſe vias ?
Remigium volucres diſponit in ordine pennas:
Et leve per lini vincula nectit opus :

[1] *Labyrintho.* [2] *Paſiphaës.* [3] *Minotaurum.* [4] *Icaro.*

Imaque

Imaque pars ceris aſtringitur igne ſolutis:
Finituſque novæ jam labor artis erat.
Tractabat ceramque puer pennaſque renidens,
Neſcius hæc humeris arma parata ſuis.
Cui pater, His, inquit, patria eſt adeunda carinis:
Hac nobis Minos effugiendus ope.
Aëra non potuit Minos; alia omnia clauſit.
Quem licet, inventis aëra rumpe meis.
Sed tibi nec virgo [1] Tegeæa, comeſque Boötæ
Enſiger Orion aſpiciendus erit.
Me pennis ſectare datis: ego prævius ibo.
Sit tua cura ſequi: me duce tutus eris.
Nam ſive ætherias vicino ſole per auras
Ibimus; impatiens cera caloris erit.
Sive humiles propiore freto jactabimus alas;
Mobilis æquoreis penna madeſcet aquis.
Inter utrumque vola: ventos quoque, nate, timeto;
Quaque ferent auræ, vela ſecunda dato.
Dum monet; aptat opus puero, monſtratque moveri;
Erudit infirmas ut ſua mater aves.
Inde ſibi factas humeris accommodat alas:
Perque novum timidè corpora librat iter.
Jamque volaturus parvo dedit oſcula nato:
Nec patriæ lacrymas continuere genæ.
Monte minor collis, campis erat altior æquis;
Hinc data ſunt miſeræ corpora bina fugæ.

[1] *Arcadica*; *Calliſto ſc. ſidus*, urſa major.

Et movet ipſe ſuas, & nati reſpicit alas
Dædalus ; & curſus ſuſtinet uſque ſuos.
Jamque novum delectat iter : poſitoque timore
Icarus audaci fortiùs arte volat.
Hos aliquis, tremulâ dum captat arundine piſces,
Vidit ; & inceptum dextra reliquit opus.
Jam Samos à lævâ fuerant Naxoſque relictæ,
Et Paros, & Clario Delos amata Deo.
Dextra Lebynthos erant ſilviſque umbroſa Calymne,
Cinctaque piſcoſis Aſtypalæa vadis :
Cum puer incautis nimium temerarius auſis
Altius egit iter, deſeruitque ducem.
Vincla labant ; & cera [1] Deo propiore liqueſcit :
Nec tenues ventos brachia mota tenent.
Territus è ſummo deſpexit in æquora cœlo :
Nox oculis pavido venit oborta metu.
Tabuerant ceræ ; nudos quatit ille lacertos :
Et trepidat ; nec, quo ſuſtineatur, habet.
Decidit ; atque cadens, Pater, ô pater, auferor, inquit.
Clauſerunt virides ora loquentis aquæ.
At pater infelix, nec jam pater, Icare, clamat,
Icare, clamat, ubi es ? quove ſub axe volas ?
Icare, clamabat : pennas aſpexit in undis.
Oſſa tegit tellus ; æquora nomen [2] habent.

[1] *Sole.* [2] *Icarium.*

Forma

FOrma bonum fragile eſt. quantumque accedit ad annos,
Fit minor ; & ſpatio carpitur ipſa ſuo.
Nec violæ ſemper, nec hiantia lilia florent ;
Et riget amiſſâ ſpina relicta rosâ.
Et tibi jam cani venient, formoſe, capilli :
Jam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.
Jam, molire animum, qui duret, & adſtrue formæ.
Solus ad extremos permanet ille rogos.
Nec levis, ingenuas pectus coluiſſe per artes,
Cura ſit ; & linguas edidiciſſe duas.
Non formoſus erat, ſed erat facundus Ulyſſes :
Et tamen æquoreas torſit amore Deas.

Est prope purpureos colles florentis Hymetti
Fons sacer, & viridi cespite mollis humus.
Silva nemus non alta facit : tegit arbutus herbam :
Ros maris, & lauri, nigraque myrtus olent.
Nec densæ foliis buxi, fragilesque myricæ,
Nec tenues cytisi, cultaque pinus abest.
Lenibus impulsæ Zephyris auràque salubri
Tot generum frondes, herbaque summa, tremunt.
Grata quies Cephalo. famulis canibusque relictis
Lassus in hac juvenis sæpe resedit humo.
Quoque meos releves æstus, cantare solebat,
Accipienda sinu, mobilis Aura, veni.
Conjugis ad timidas aliquis male sedulus aures
Auditos memori detulit ore sonos.
Procris ut accepit nomen, quasi pellicis, Auræ ;
Excidit : & subito muta dolore fuit.
Palluit, ut seræ, lectis de vite racemis,
Pallescunt frondes, quas nova læsit hyems ;
Quæque suos curvant matura Cydonia ramos,
Cornaque adhuc nostris non satis apta cibis.
Ut rediit animus, tenues à pectore vestes
Rumpit, & indignas sauciat ungue genas.
Nec mora ; per medias passis furibunda capillis
Evolat, ut thyrso concita Baccha, vias.
Ut prope perventum ; comites in valle relinquit.
Ipsa nemus tacito clam pede fortis init.
Quid tibi mentis erat, cum sic male sana lateres,
Procri ? quis attoniti pectoris ardor erat ?
Jam jam venturam, quæcunque erat Aura, putabas
Scilicet ; atque oculis probra videnda tuis.

Nunc

Nunc veniſſe piget ; neque enim deprendere velles :
Nunc juvat. incertus pectora verſat amor.
Credere quæ jubeant, locus eſt, & nomen,& index ;
Et quia amans ſemper, quod timet, eſſe putat.
Vidit ut oppreſſam, veſtigia corporis, herbam ;
Pulſantur trepidi corde micante ſinus.
Jamque dies medius tenues contraxerat umbras ;
Inque pari ſpatio veſper & ortus erant.
Ecce redit Cephalus ſilvis Cyllenia proles,
Oraque fontanâ fervida ſpargit aquâ.
Anxia, Procri, lates. ſolitas jacet ille per herbas ;
Et, Zephyri molles, Auraque, dixit, ades.
Ut patuit miſeræ jucundus nominis error ;
Et mens, & rediit verus in ora color.
Surgit, & appoſitas agitato corpore frondes
Movit, in amplexus uxor itura viri.
Ille feram ſonuiſſe ratus, juveniliter arcus
Corripit : in dextrâ tela fuere manu.
Quid facis, infelix ? non eſt fera : ſupprime tela.
Me miſerum ! jaculo fixa puella tuo eſt.
Hei mihi ! conclamat, fixiſti pectus amicum.
Hic locus à Cephalo vulnera ſemper habet.
Ante diem morior, ſed nullâ pellice læſa :
Hoc faciet poſitæ te mihi, terra, levem.
Nomine ſuſpectas jam ſpiritus exit in auras :
Labor io ! carâ lumina conde manu.
Ille ſinu dominæ morientia corpora mœſto
Suſtinet ; & lacrymis vulnera ſæva lavat.
Exit, &, incauto paulatim pectore lapſus,
Excipitur miſeri ſpiritus ore viri.

Fac

Remedium Amoris.

FAc monitis fugias otia prima meis.
Hæc, ut ames, faciunt : hæc, ut fecere, tuentur :
Hæc ſunt jucundi cauſa cibuſque mali.
Otia ſi tollas, periere Cupidinis arcus ;
Contemtæque jacent, & ſine luce, faces.
Quam plantanus vino gaudet, quam populus undâ,
Et quam limosâ canna paluſtris humo ;
Tam Venus otia amat. qui finem quæris amoris,
(Cedit amor rebus) res age : tutus eris.
Languor, & immodici ſub nullo vindice ſomni,
Aleaque, & multo tempora quaſſa mero,
Eripiunt omnes animis ſine vulnere nervos.
Adfluit incautis inſidioſus Amor.
Deſidiam puer ille ſequi ſolet. odit agentes.
Da vacuæ menti, quo teneatur, opus.
Sunt fora : ſunt leges : ſunt, quos tuearis, amici.
Vade per urbanæ candida caſtra togæ.
Vel tu ſanguinei juvenilia munera Martis
Suſcipe. deliciæ jam tibi terga dabunt.
Ecce fugax Parthus, magni nova cauſa triumphi,
Jam videt in campis Cæſaris arma ſuis.
Vince Cupidineas pariter Parthaſque ſagittas :
Et refer ad patrios bina tropæa Deos.

Ut

Ut ſemel [1] Ætolâ Venus eſt à cuſpide læſa ;
Mandat [2] amatori bella gerenda ſuo.
Quæritis, Ægiſthus quare ſit factus adulter ?
In promptu cauſa eſt : deſidioſus erat :
Pugnabant alii tardis apud Ilion armis :
Tranſtulerat vires Græcia tota ſuas.
Sive operam bellis vellet dare, nulla gerebat ;
Sive foro, vacuum litibus Argos erat.
Quod potuit, ne nil illic ageretur, amavit.
Sic venit ille [3] puer : ſic puer ille manet.
Rura quoque oblectant animos, ſtudiumque colendi :
Quælibet huic curæ cedere cura poteſt.
Colla jube domitos oneri ſupponere tauros ;
Sauciet ut duram vomer aduncus humum.
Obrue verſatâ Cerealia ſemina terrâ,
Quæ tibi cum multo fœnore reddat ager.
Aſpice curvatos pomorum pondere ramos ;
Ut ſua, quod peperit, vix ferat arbor onus.
Aſpice jucundo labentes murmure rivos :
Aſpice tondentes fertile gramen oves.
Ecce petunt rupes præruptaque ſaxa capellæ.
Jam referent hœdis ubera plena ſuis.
Paſtor inæquali modulatur arundine carmen :
Nec deſunt comites ſedula turba canes.
Parte ſonant aliâ ſilvæ mugitibus altæ ;
Et queritur vitulum mater abeſſe ſuum.

[1] *Diomedis Ætoli.* [2] *Martis.* [3] *Cupido.*

Quid

Quid cum ſuppoſitas fugiunt examina taxos,
Ut relevent dempti vimina torta favi?
Poma dat autumnus; formoſa eſt meſſibus æſtas:
Ver præbet flores: igne levatur hyems.
Temporibus certis maturam ruſticus uvam
Deligit; & nudo ſub pede muſta fluunt:
Temporibus certis deſectas alligat herbas;
Et tonſam raro pectine verrit humum.
Ipſe potes riguis plantam deponere in hortis:
Ipſe potes rivos ducere lenis aquæ.
Venerit inſitio; fac ramum ramus adoptet:
Stetque peregrinis arbor operta comis.
Cum ſemel hæc animum cœpit mulcere voluptas,
Debilibus pennis irritus exit Amor.
Vel tu venandi ſtudium cole. ſæpe receſſit
Turpiter à Phœbi victa ſorore Venus.
Nunc leporem pronum catulo ſectare ſagaci:
Nunc tua frondoſis retia tende jugis.
Aut pavidos terre variâ formidine cervos:
Aut cadat adversâ cuſpide foſſus aper.
Nocte fatigatum ſomnus, non cura puellæ,
Excipit; & pingui membra quiete levat.
Lenius eſt ſtudium, ſtudium tamen, alite capta,
Aut lino, aut calamis præmia parva ſequi.
Vel quæ piſcis edax avido male devoret ore,
Abdere ſupremis æra recurva cibis.
Aut his, aut aliis, donec dediſcis amare,
Ipſe tibi furtim decipiendus eris.
Tu tantum i, quamvis firmis retinebere vinclis,
Lprocul, & longas carpere perge vias.

Flebis

Flebis, ut occurret deſertæ nomen amicæ:
Stabit & in mediâ pes tibi ſæpe viâ.
Sed quanto minus ire voles, magis ire memento:
Perfer; & invitos currere coge pedes.
Nec pluvias vites: nec te peregrina morentur
Sabbata; nec damnis Allia nota ſuis.
Nec quot tranſieris, ſed quot tibi quære ſuperſint
Millia: nec, maneas ut prope, finge moras.
Tempora nec numera: nec crebro reſpice Romam,
Sed fuge. tutus adhuc Parthus ab hoſte fugâ eſt.
Dura aliquis præcepta vocet mea: dura fatemur
Eſſe: ſed, ut valeas, multa dolenda feres.
Sæpe bibi ſuccos, quamvis invitus, amaros
Æger; & oranti menſa negata mihi.
Ut corpus redimas, ferrum patieris & ignes;
Arida nec ſitiens ora lavabis aqua;
Ut valeas animo, quicquam tolerare negabis?
At pretium pars hæc corpore majus habet.
Sed tamen eſt artis ſtrictiſſima janua noſtræ,
Et labor eſt unus tempora prima pati.

Tempora

TEmpora digereret cum conditor [1] Urbis, in anno
Conſtituit menſes quinque bis eſſe ſuo.
Scilicet arma magis, quam ſidera, Romule, noras:
Curaque finitimos vincere major erat.
Eſt tamen & ratio, [2] Cæſar, quæ moverat illum:
Erroremque ſuum quo tueatur habet.
Quod ſatis eſt, utero matris dum prodeat infans;
Hoc anno ſtatuit temporis eſſe ſatis.
Per totidem menſes à funere conjugis uxor
Suſtinet in vidua triſtia ſigna domo.
Hoc igitur vidit trabeati cura Quirini,
Cum rudibus populis annua jura daret.
Martis erat primus menſis, Venerisque ſecundus.
Hæc generis princeps, ipſius ille pater.
Tertius à Senibus, Juvenum de nomine quartus:
Quæ ſequitur, numero turba notata fuit.
At Numa nec [3] Janum, nec avitas præterit [4] umbras;
Menſibus antiquis appoſuitque duos.

[1] *Romæ*, *Romulus*. [2] *Germanice*. [3] *A quo dixit* Januarium *menſem*. [4] *A quibus per* Februa *ſeu* Piamina *placatis dixit* Februarium.

Tempora

TEmpore crevit amor, qui nunc eſt ſummus, habendi.
Vix ultra, quo jam progrediatur, habet.
Pluris opes nunc ſunt, quam priſci temporis annis;
Dum populus pauper, dum nova Roma fuit:
Dum caſa Martigenam capiebat parva Quirinum,
Et dabat exiguum fluminis ulva torum.
Jupiter anguſta vix totus ſtabat in æde;
Inque Jovis dextrâ fictile fulmen erat.
Frondibus ornabant, quæ nunc Capitolia gemmis:
Paſcebatque ſuas ipſe Senator oves.
Nec pudor, in ſtipulâ placidam cepiſſe quietem,
Et fœnum capiti ſuppoſuſſe, fuit.
Jura dabat populis poſito modò Conſul aratro;
Et levis argenti lamina crimen erat.
At poſtquam fortuna loci caput extulit hujus;
Et tetigit ſummos vertice Roma Deos;
Creverunt & opes, & opum furioſa cupido:
Et, cum poſſideant plurima, plura volunt.
Quærere ut abſumant, abſumta requirere certant:
Atque ipſæ vitiis ſunt alimenta vices.
Sic, quibus intumuit ſuffuſâ venter ab undâ,
Quo plus ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ.
In pretio pretium nunc eſt. dat cenſus honores;
Cenſus amicitias: pauper ubique jacet.

Flebat

FLebat Ariſtæus, quod apes cum ſtirpe necatas
Viderat inceptos deſtituiſſe favos.
Cærula quem [1] genetrix ægre ſolata dolentem,
Addidit hæc dictis ultima verba ſuis:
Siſte, puer, lacrymas. Proteus tua damna levabit;
Quoque modo repares, quæ periëre, dabit.
Decipiat ne te verſis tamen ille figuris;
Impediant geminas vincula firma manus.
Pervenit ad vatem juvenis; reſolutaque ſomno
Alligat æquorei brachia capta ſenis.
Ille ſua faciem transformis adulterat arte:
Mox domitus vinclis in ſua membra redit.
Oraque cæruleâ tollens rorantia barbâ;
Qua, dixit, repares arte requiris apes?
Obrue mactati corpus tellure juvenci:
Quod petis à nobis, obrutus ille dabit.
Juſſa facit paſtor. fervent examina putri
De bove: mille animas una necata dedit.

[1] *Cyrene.*

Quod

QUod mare non novit, quæ neſcit Ariona tellus?
Carmine currentes ille tenebat aquas.
Sæpe, ſequens agnam, lupus eſt hac voce retentus:
Sæpe avidum fugiens reſtitit agna lupum:
Sæpe canes leporeſque umbrâ cubuêre ſub unâ;
Et ſtetit infeſtæ proxima cerva leæ.
Et ſine lite loquax cum Palladis [1] alite cornix
Sedit; & accipitri juncta columba fuit.
Cynthia ſæpe tuis fertur, vocalis Arion,
Tanquam [2] fraternis obſtupuiſſe modis.
Nomen Arionium Siculas impleverat urbes;
Captaque erat lyricis Auſonis ora ſonis.
Inde domum repetens puppim conſcendit Arion;
Atque ita quæſitas arte ferebat opes.
Forſitan, infelix, ventos undamque timebas.
At tibi nave tuâ tutius æquor erat.
Namque gubernator deſtricto conſtitit enſe,
Cæteraque armatâ conſcia turba manu.
Quid tibi cum gladio? dubiam rege, navita, pinum.
Non ſunt hæc digitis arma tenenda tuis.
Ille metu vacuus, Mortem non deprecor, inquit:
Sed liceat ſumptâ pauca referre lyrâ.
Dant veniam, ridentque moram. capit ille coronam,
Quæ poſſit crines, Phœbe, decere tuos.

[1] *Noctuâ.* [2] *Apollinem.*

Induerat Tyrio bis tinctam murice pallam :
Reddidit icta suos pollice chorda sonos.
Flebilibus veluti numeris canentia durâ
Trajectus pennâ tempora cantat olor.
Protinus in medias ornatus desilit undas.
Spargitur impulsâ cærula puppis aquâ.
Inde (fide majus) tergo delphina recurvo
Se memorant oneri supposuisse novo.
Ille sedens citharamque tenet, pretiumque vehendi
Cantat, & æquoreas carmine mulcet aquas.
Dî pia facta vident. astris Delphina recepit
Jupiter ; & stellas jussit habere novem.

Hæc

Idus Februar.

• • •

HÆc fuit illa dies, in quâ Vejentibus arvis
Ter centum Fabii, ter cecidêre duo.
Una domus vires & onus ſuſceperat Urbis :
Sumunt gentiles arma profeſſa manus.
Egreditur caſtris miles generoſus ab iſdem ;
E quis dux fieri quilibet aptus erat.
Carmentis portæ dextro via proxima Jano eſt.
Ire per hanc noli, quiſquis es ; omen habet.
[Illâ fama refert Fabios exiſſe trecentos.
Porta vacat culpâ, ſed tamen omen habet.]
Ut celeri paſſu Cremeram tetigêre rapacem ;
Turbidus hibernis ille fluebat aquis :
Caſtra loco ponunt : deſtrictis enſibus ipſi
Tyrrhenum valido Marte per agmen eunt.
Non aliter quam cum Libycâ de rupe leones
Invadunt ſparſos lata per arva greges.
Diffugiunt hoſtes, inhoneſtaque vulnera tergo
Accipiunt : Thuſco ſanguine terra rubet.
Sic iterum, ſic ſæpe cadunt. ubi vincere apertè
Non datur, inſidias armaque cæca parant.
Campus erat : campi claudebant ultima colles,
Silvaque montanas occulere apta feras.
In medio paucos, armentaque rara relinquunt :
Cætera virgultis abdita turba latet.

Ecce, velut torrens undis pluvialibus auctus,
Aut nive, quæ Zephyro victa tepente fluit,
Per sata perque vias fertur; nec, ut ante solebat,
Ripparum clausas margine finit aquas:
Sic Fabii latis vallem discursibus implent;
Quosque vident spernunt. nec metus alter inest.
Quo ruitis, generosa domus? male creditur hosti.
Simplex nobilitas, perfida tela cave.
Fraude perit virtus. in apertos undique campos
Prosiliunt hostes, & latus omne tenent.
Quid faciant pauci contra tot millia fortes?
Quidve, quod in misero tempore restet, habent?
Sicut aper silvis longe Laurentibus actus
Fulmineo celeres dissipat ore canes,
Mox tamen ipse perit: sic non moriuntur inulti;
Vulneraque alternâ dantque feruntque manu.
Una dies Fabios ad bellum miserat omnes:
Ad bellum missos perdidit una dies.
Ut tamen Herculeæ supereſſent semina gentis,
Credibile est ipsos consuluisse Deos.
Nam puer impubes, & adhuc non utilis armis,
Unus de Fabiâ gente relictus erat.
Scilicet ut possis olim tu, Maxime, nasci;
Cui res cunctando restituenda foret.

Continuata loco tria ſidera, Corvus & Anguis,
Et medius Crater inter utrumque jacet.
[1] Idibus illa latent; oriuntur nocte ſequenti.
Quæ ſibi cur tria ſint conſociata canam.
Forte Jovi feſtum Phœbus ſolenne parabat:
Non faciet longas fabula noſtra moras.
I mea, dixit, avis, ne quid pia ſacra moretur;
Et tenuem vivis fontibus affer aquam.
Corvus inauratum pedibus cratera recurvis
Tollit, & aërium pervolat altus iter.
Stabat adhuc duris ficus denſiſſima pomis.
Tentat eam roſtro: non erat apta legi.
Immemor imperii ſediſſe ſub arbore fertur,
Dum fierent tardâ dulcia poma morâ.
Jamque ſatur nigris longum rapit unguibus hydrum;
Ad dominumque redit; fictaque verba refert:
Hic mihi cauſſa moræ vivarûm obſeſſor aquarum:
Hic tenuit fontes officiumque meum.
Addis, ait, culpæ mendacia, Phœbus? & audes
Fatidicum verbis fallere poſſe Deum?
At tibi, dum lactens hærebit in arbore ficus,
De nullo gelidæ fonte bibantur aquæ.
Dixit: & antiqui monumenta perennia facti
Anguis, Avis, Crater, ſidera juncta micant.

[1] *Februar.*

ILia Veſtalis [1] cœleſtia ſemina partu
Ediderat, [2] patruo regna tenente ſuo.
Is jubet auferri parvos, & in amne necari.
Quid facis? ex iſtis Romulus alter erit.
Juſſa recuſantes peragunt lacrymoſa miniſtri.
Flent tamen, & geminos in loca juſſa ferunt.
Albula, quem Tyberin merſus Tyberinus in unda
Reddidit, hibernis forte tumebat aquis.
Hîc, ubi nunc fora ſunt, lintres errare videres;
Quaque jacent valles, Maxime Circe, tuæ.
Huc ubi venerunt, nec jam procedere poſſunt
Longiùs; ex illis unus, an alter, ait:
At quam ſunt ſimiles! at quam formoſus uterque!
Plus tamen ex illis iſte vigoris habet.
Si genus arguitur vultu; (ni fallit imago)
Neſcio quem vobis ſuſpicor eſſe Deum.
At ſi quis veſtræ Deus eſſet originis auctor;
In tam præcipiti tempore ferret opem.
Ferret opem certè, ſi non ope mater egeret:
Quæ facta eſt uno mater & orba die.
Nata ſimul, peritura ſimul, ſimul ite ſub undas
Corpora, deſierat; depoſuitque ſinu.
Vagierunt clamore pari: ſentire putares.
Hi redeunt udis in ſua tecta genis.

[1] *Romulum & Remum Marte genitos.*
[2] *Amulio.*

Suſtinet

Sustinet impositos summâ cavus alveus undâ.
Heu quantum fati parva tabella vehit!
Alveus in limo silvis appulsus opacis,
Paulatim fluvio deficiente, sedet.
Arbor erat. remanent vestigia: quæque vocatur
Rumina nunc ficus, Romula ficus erat.
Venit ad expósitos (mirum) lupa fœta gemellos.
Quis credat pueris non nocuisse feram?
Non nocuisse parum est: prodest quoque. quos lupa nutrit,
Prodere cognatæ sustinuêre manus.
Constitit, & caudâ teneris blanditur alumnis,
Et fingit linguâ corpora bina suâ.
Marte satos scires, timor abfuit. ubera ducunt;
Et sibi permissi lactis aluntur ope.

ULtima [1] Tarquinius Romanæ gentis habebat
Regna : vir injuſtus, fortis ad arma tamen.
Ceperat hic alias, alias everterat urbes;
Et Gabios turpi fecerat arte ſuos.
Namque trium minimus, proles manifeſta Superbi,
In medios hoſtes nocte ſilente venit.
Nudarant gladios : Occidite, dixit, inermem.
Hoc cupiant fratres, Tarquiniuſque pater,
Qui mea crudeli laceravit verbere terga.
Dicere ut hoc poſſet, verbera paſſus erat.
Luna fuit. ſpectant juvenem, gladioſque recondunt :
Tergaque deductâ veſte notata vident.
Flent quoque, &, ut ſecum tueatur bella, precantur.
Callidus ignaris annuit ille viris.
Jamque potens, miſſo genitorem appellat amico,
Prodendi Gabios quod ſibi monſtret iter.
Hortus odoratis ſuberat cultiſſimus herbis,
Sectus humum rivo lene ſonantis aquæ.
Illic Tarquinius mandata latentia nati
Accipit, & virgâ lilia ſumma metit.
Nuncius ut rediit, decuſſaque lilia dixit ;
Filius, Agnoſco juſſa parentis, ait.
Nec mora : Principibus cæſis ex urbe Gabinâ,
Traduntur ducibus mœnia nuda ſuis.

[1] *Superbus.*

Quid

Milum, Sidus.

* * *

QUid dederit volucri, ſi vis cognoſcere, cœlum;
Saturnus regnis ab Jove pulſus erat.
Concitat iratus validos Titanas in arma,
Quæque fuit fatis debita, poſcit opem.
Matre ſatus Terrâ monſtrum mirabile taurus
Parte ſui ſerpens poſteriore fuit.
Hunc triplici muro lucis incluſerat atris
Parcarum monitu Styx violenta trium.
Viſcera qui tauri flammis adolenda dediſſet,
Sors erat, æternos vincere poſſe Deos.
Immolat hunc Briareus factâ ex adamante ſecuri:
Et jam jam flammis exta daturus erat.
Jupiter alitibus rapere imperat. attulit illi
Miluus: & meritis venit in aſtra ſuis.

Semainibus

. . .

Seminibus tostis sceleratæ fraude [1] novercæ
Sustulerat nullas, ut solet, herba comas.
Mittitur ad tripodas, certâ qui sorte reportet,
Quam sterili [2] terræ Delphicus edat opem.
Hic quoque corruptus cum semine nunciat [3] Hellæ
Et juvenis [3] Phrixi funera sorte peti;
Utque recusantem cives, & tempus, & Ino
Compulerunt [4] regem jussa nefanda pati;
Et soror & Phrixus velati tempora ramis
Stant simul ante aras: junctaque fata gemunt.
Adspicit hos, ut forte pependerat æthere, [5] mater;
Et ferit attonitâ pectora nuda manu:
Inque [6] draconigenam nimbis comitantibus urbem
Desilit: & natos eripit inde suos.
Utque fugam capiant, aries nitidissimus auro
Traditur, ille vehit per freta longa duos.
Dicitur infirmâ cornu tenuisse sinistrâ
Fœmina; cum de se nomina fecit [7] aquæ.
Pænè simul periit, dum vult succurrere lapsæ,
Frater; & extentas porrigit usque manus.
Flebat, ut amissâ gemini consorte pericli,
Cœruleo junctam nescius esse Deo.
Littoribus tactis aries fit sidus: at hujus
Pervenit in Colchas aurea lana domos.

[1] *Inus.* [2] *Thebanæ.* [3] *Filiæ & filii Athamantis & Nepheles.* [4] *Athamanta.* [5] *Nephele.* [6] *Quam Cadmus unà cum ortus ex dentibus draconis condidit.* [7] *Hellespontiacæ.*

Reddita

REddita Saturno ſors hæc erat ; Optime regum,
A nato ſceptris excutiêre tuis.
Ille ſuam metuens, ut quæque erat edita, prolem
Devorat ; immerſam viſceribuſque tenet.
Sæpe Rhea queſta eſt toties fœcunda, nec unquam
Mater. ; & indoluit fertilitate ſuâ.
Jupiter ortus erat. pro magna teſte vetuſtas
Creditur. acceptam parce movere fidem.
Veſte latens ſaxum cœleſti viſcere ſedit.
Sic genitor fatis decipiendus erat.
Ardua jam dudum reſonat tinnitibus Ide ;
Tutus ut infanti vagiat ore puer.
Pars clypeos ſudibus, galeas pars tundit inanes ;
Hoc Curêtes habent, hoc Corybantes opus.
Res latuit patrem : priſcique imitamina facti
Æra Dex comites raucaque terga movent.
Cymbala pro galeis, pro ſcutis tympana pulſant :
Tibia dat Phrygios, ut dedit ante, modos.

MEssis erant primis virides mortalibus herbæ ;
Quas tellus nullo sollicitante dabat.
Et modo carpebant vivaci cespite gramen ;
Nunc epulæ tenerâ fronde cacumen erant.
Postmodò glans nata est. bene erat jam glande repertâ :
Duraque magnificas quercus habebat opes.
Prima Ceres homini ad meliora alimenta vocato
Mutavit glandes utiliore cibo.
Illa jugo tauros collum præbere coëgit :
Tum primum soles eruta vidit humus.
Æs erat in pretio : chalybeia massa latebat.
Heu quàm perpetuo debuit illa tegi !
Pace Ceres læta est. at vos optate, coloni,
Perpetuam Pacem, perpetuumque [1] Ducem.
Farra Deæ, micæque licet salientis honorem
Detis, & in veteres thurea grana focos.
Et, si thura aberunt, unctas accendite tædas.
Parva bonæ Cereri, sint modò casta, placent.
A bove succincti cultros removete ministri.
Bos aret : ignavam sacrificate suem.
Apta jugo cervix non est feriendа securi.
Vivat, & in durâ sæpe laboret humo.

[1] *Principem.*

Terra

TErra tribus ſcopulis vaſtum procurrit in æquor
Trinacris; à poſitu nomen adepta loci.
Grata domus Cereri. multas ibi poſſidet urbes;
In quibus eſt culto fertilis Henna ſolo.
Frigida cœleſtûm matres Arethûſa vocarat.
Venerat ad ſacras & Dea flava dapes.
[1] Filia, conſuetis ut erat comitata puellis,
Errabat nudo per ſua prata pede.
Valle ſub umbroſâ locus eſt, adſpergine multâ
Uvidus ex alto deſilientis aquæ.
Tot fuerant illic, quot habet natura, colores;
Pictaque diſſimili flore nitebat humus.
Quam ſimul adſpexit; comites accedite, dixit;
Et mecum veſtros flore replete ſinus.
Præda puellares animos prolectat inanis;
Et non ſentitur ſedulitate labor.
Hæc implet lento calathos è vimine textos:
Hæc gremium, laxos degravat illa ſinus.
Illa legit calthas: huic ſunt violaria curæ:
Illa papavereas ſubſecat ungue comas.
Has, Hyacinthe, tenes: illas, Amarante, moraris;
Pars thyma, pars caſiam, pars meliloton amant.
Plurima lecta roſa eſt, & ſunt ſine nomine flores.
Ipſa crocos tenues, liliaque alba legit.

[1] *Proſerpina.*

Carpendi

Carpendi ſtudio paulatim longiùs itur ;
Et dominam caſu nulla ſecuta comes.
Hanc videt, & viſam [1] patruus velociter aufert ;
Regnaque cæruleis in ſua portat equis.
Illa quidem clamabat, Iö, cariſſima mater,
Auferor. ipſa ſuos abſcideratque ſinus.
Panditur interea Diti via : jamque diurnum
Lumen inaſſueti vix patiuntur equi.
At chorus æqualis cumulatis flore caniſtris,
Perſephone, clamant, ad tua dona veni.
Ut clamata ſilet, montes ululatibus implent ;
Et feriunt mœſtæ pectora nuda manus.
Attonita eſt plangore Ceres ; modò venerat Hennam :
Nec morà, Me miſeram, filia, dixit, ubi es ?
Mentis inöps rapitur. quales audire ſolemus
Threïcias paſſis Mænadas ire comis.
Ut vitulo mugit ſua mater ab ubere rapto,
Et quærit fœtus per nemus omne ſuos ;
Sic Dea, nec retinet gemitus, & concita curſu
Fertur ; & è campis, incipit, Henna, tuis.
Inde puellaris nacta eſt veſtigia plantæ,
Et preſſam noto pondere vidit humum.
Forſitan illa dies erro. i ſumma fuiſſet,
Si non turbaſſent ſigna reperta ſues.

[1] *Plut.*

Jamque

Jamque Leontinos Amenanaque flumina curſu
Præterit, & ripas, herbifer Aci, tuas:
Præterit & Cyanen, & fontem lenis Anapi;
Et te, vorticibus non adeunde Gela.
Liquerat Ortygien, Megareâque, Pantagienque;
Quaque Simethêas accipit æquor aquas,
Antraque Cyclopum poſitis exuſta caminis,
Quique locus curvæ nomina falcis habet:
Himeraque, & Didymen, Acragantaque, Tauromenonque,
Sacrorumque Melan paſcua læta boum.
Hinc Camerinan adit, Thapſonque & Heloria tempe;
Quaque patet Zephyro ſemper apertus Eryx.
Jamque Peloriaden, Lilybêaque, jamque Pachynon
Luſtrarat, terræ cornua prima ſuæ.
Quacunque ingreditur, miſeris loca cuncta querelis
Implet. ut amiſſum cum gemit ales Ityn.
Perque vices modo, Perſephone, modo, Filia, clamat.
Clamat, & alternis nomen utrumque ciet.
Sed neque Perſephone Cererem, neque filia matrem
Audit: & alternis nomen utrumque perit.
Unaque, paſtorem vidiſſet an arva colentem,
Vox erat, Hac greſſus ecqua puella tulit?
Jam color unus ineſt rebus, tenebriſque teguntur
Omnia: jam vigiles conticuêre canes.
Alta jacet vaſti ſuper ora Typhœos Ætne,
Cujus anhelatis ignibus ardet humus.
Illic accendit geminas pro lampade pinus:
Hinc Cereris ſacris nunc quoque tæda datur.

Eſt

Eſt ſpecus exeſi ſtructurâ pumicis aſper ;
Non homini regio, non adeunda feræ :
Quo ſimul ac venit, frænatos curribus angues
Jungit, & æquoreas ſicca pererrat aquas.
Effugit & Syrtes, & te, Zanclæa Charybdi ;
Et vos, [1] Niſæi naufraga monſtra canes ;
Hadriacunque patens latè, bimaremque Corinthon.
Sic venit ad portus, Attica terra, tuos.
Hic primùm ſedit gelido mœſtiſſima ſaxo.
Illud Cecropidæ nunc quoque Triſte vocant.
Sub Jove duravit multis immota diebus,
Et Lunæ patiens, & pluvialis aquæ.
Fors ſua cuique loco eſt, quo nunc Cerealis Eleuſin,
Dicitur hoc Celei rura fuiſſe ſenis.
Ille domum glandes excuſſaque mora rubetis
Portat, & arſuris arida ligna focis.
Filia parva duas redigebat rupe capellas ;
Et tener in cunis filius æger erat.
Mater, ait virgo, (mota eſt Dea nomine matris)
Quid facis in ſolis incomitata jugis ?
Reſtitit & ſenior, quamvis onus urget : & orat
Tecta ſuæ ſubeat quantulacunque caſæ.
Illa negat : ſimularat anum, mitràque capillos
Preſſerat. inſtanti talia dicta refert :
Soſpes eas, ſemperque parens : mihi filia rapta eſt.
Heu melior quanto ſors tua ſorte meâ !

[1] *Scyllæ.*

Dixit :

Dixit : &, ut lacrymæ (neque enim lacrymare Deorum eſt)
Decidit in tepidos lucida gutta ſinus.
Flent pariter, molles animi virgoque ſenexque.
E quibus hæc juſti verba fuêre ſenis :
Sic tibi, quam raptam quereris, ſit filia ſoſpes ;
Surge : nec exiguæ deſpice tecta caſæ.
Cui Dea, Duc, inquit : ſciſti, qua cogere poſſes.
Seque levat ſaxo, ſubſequiturque ſenem.
Dux comiti narrat, quàm ſit ſibi filius æger ;
Nec capiat ſomnos, invigiletque malis.
Illa ſoporiferum, parvos initura penates,
Colligit agreſti lene papaver humo.
Dum legit ; oblito fertur guſtâſſe palato,
Longamque imprudens exſoluiſſe famem.
Quæ quia principio poſuit jejunia noctis ;
Tempus habent Myſtæ ſidera viſa cibi.
Limen ut intravit, luctûs videt omnia plena.
Jam ſpes in puero nulla ſalutis erat.
Matre ſalutata (mater Metanira vocatur)
Tangere dignata eſt os puerile ſuo.
Pallor abit, ſubitaſque vident in corpore vires.
Tantus cœleſti venit ab ore vigor.
Tota domus læta eſt, hoc eſt materque paterque
Nataque : gres illi tota fuêre domus.
Mox epulas ponunt, liquefacta coagula lacte,
Pomaque, & in teneris aurea mella favis.
Abſtinet Alma Ceres, ſomnique papavera cauſſas
Dat tibi cum tepido lacte bibenda, puer.

Noctis erat medium, placidique ſilentia ſomni ;
Triptolemum gremio ſuſtulit illa ſuo :
Terque manu permulſit eum : tria carmina dixit :
Carmina mortali non referenda ſono.
Inque foco pueri corpus vivente favillâ
Obruit, humanum purget ut ignis onus.
Excutitur ſomno ſtultè pia mater : & amens,
Quid facis ? exclamat : membraque ab igne rapit
Cui Dea, Dum non es, dixit, ſcelerata fuiſti :
Irrita materno ſunt mea dona metu.
Iſte quidem mortalis erit : ſed primus arabit,
Et ſeret, & cultâ præmia tollet humo.
Dixit : & egrediens nubem trahit, inque dracones
Tranſit, & aligero tollitur axe Ceres.
Sunion expoſitum, Piræaque tuta receſſu
Linquit, & in dextrum quæ jacet ora latus.
Hinc init Ægæum ; quo Cycladas adſpicit omnes ;
Iõniumque rapax, Icariumque legit.
Perque urbes Aſiæ longum petit Helleſpontum :
Diverſumque locis alta pererrat iter.
Nam modò thuſilegos Arabas, modò deſpicit Indos
Hinc Libys, hinc Meroë, ſiccaque terra ſubeſt.
Nunc adit Heſperios Rhenum Rhodanumque Padumque,
Teque future parens, Tibri, potentis aquæ.
Quò feror ? immenſum eſt erratas dicere terras :
Præteritus Cereri nullus in orbe locus.
Errat & in cælo : liquidique immunia ponti
Alloquitur gelido proxima ſigna polo.

Parrha

Parrhasides stellæ (namque omnia nôsse potestis,
Æquoreas nunquam cum subeatis aquas)
Persephonen natam miseræ monstrate parenti.
Dixerat. huic Helice talia verba refert :
Crimine nox vacua est. Solem de virgine raptâ
Consule ; qui latè facta diurna videt.
Sol aditus, Quam quæris, ait, ne vana labores,
Nupta Jovis fratri tertia regna tenet.
Questa diu secum sic est affata Tonantem :
(Maximaque in vultu signa dolentis erant)
Si memor es, de quo mihi sit Proserpina nata;
Dimidium curæ debet habere tuæ.
Orbe pererrato, sola est injuria facti
Cognita : commissi præmia raptor habet.
At neque Persephone digna est prædone marito,
Nec gener hoc nobis more parandus erat.
Quid gravius victore Gyge captiva tulissem ;
Quam nunc te cœli sceptra tenente tuli ?
Verum impune ferat : nos hæc patiamur inultæ.
Reddat, & emendet facta priora novis.
Jupiter hanc lenit, factumque excusat amore ;
Nec gener est nobis ille pudendus, ait.
Non ego nobilior. posita est mihi regia cœlo.
Possidet alter aquas : alter inane Chaos.
Sed si forte tibi non est mutabile pectus ;
Statque semel juncti rumpere vincla tori ;
Hoc quoque tentemus, siquidem jejuna remansit :
Sin minus ; inferni conjugis uxor erit.
Tartara jussus adit flamtis Caduciferalis :
Speque redit citius, visaque certa refert.

Rapta tribus, dixit, ſolvit jejunia granis,
Punica quæ lento cortice poma tegunt.
Haud ſecùs indoluit, quam ſi modò rapta fuiſſet,
Mœſta parens; longâ vixque refecta morâ eſt.
Atque ita, Nec nobis cœlum eſt habitabile, dixit:
Tænariâ recipi me quoque valle jube.
Et factura fuit: pactus niſi Jupiter eſſet,
Bis tribus ut cœlo menſibus illa foret.
Tum demum vultuſque Ceres animumque recepit;
Impoſuitque ſuæ ſpicea ſerta comæ.
Largaque provenit ceſſatis meſſis in arvis;
Et vix congeſtas area cepit opes.

Jam

JAm luerat pœnas frater Numitoris, & omne
Paſtorum gemino ſub duce vulgus erat.
Contrahere agreſtes, & mœnia ponere utrique
Convenit. ambigitur mœnia ponat uter.
Nil opus eſt, dixit, certamine, Romulus, ullo.
Magna fides avium eſt : experiamur aves.
Res placet. alter ini nemoroſi ſaxa Palati :
Alter Aventinum mane cacumen adit.
Sex Remus, hic volucres bis ſex videt ordine pacto
Statur : & arbitrium Romulus urbis habet.
Apta dies legitur, quâ mœnia ſignet aratro.
Sacra Palis ſuberant : inde movetur opus.
Foſſa fit ad ſolitum : fruges jaciuntur in imi,
Et de vicino terra petita ſolo.
Foſſa repletur humo, plenæque imponitur ara ;
Et novus accenſo finditur igne focus.
Inde premens ſtivam deſignat mœnia ſulco :
Alba jugum niveo cum bove vacca tulit.
Vox fuit hæc Regis, condenti Jupiter urbem,
Et genitor Mavors, Veſtaque mater ades :
Quoſque pium eſt adhibere Deos, advertite cuncti :
Auſpicibus vobis hoc mihi ſurgat opus.
Longa ſit huic ætas, dominæque potentia terræ :
Sitque ſub hac oriens occiduuſque dies.
Ille precabatur, tonitru dedit omina lævo
Jupiter : & lævo fulmina miſſa polo.
Augurio læti jaciunt fundamina cives ;
Et novus exiguo tempore murus erat.

Hoc Celer urget opus, quem Romulus ipſe vocarat;
Sintque, Celer, curæ, dixerat, iſta tuæ.
Neve quis aut muros, aut verſam vomere terram
Tranſeat, audentem talia dede neci.
Quod Remus ignorans, humiles contemnere muros
Cœpit: &, His populus, dicere, tutus erit?
Nec mora, transſiluit rutro Celer occupat auſum.
Ille premit duram ſanguinolentus humum.
Hæc ubi Rex didicit; lacrymas introrſus obortas
Devorat, & clauſum pectore vulnus habet.
Flere palam non vult, exemplaque fortia ſervat:
Sicque meos muros tranſeat hoſtis, ait.
Dat tamen exſequias: nec jam ſuſpendere fletum
Suſtinet; & pietas diſſimulata patet.
Oſculaque applicuit poſito ſuprema feretro:
Atque ait; Invito frater ademte, vale.
Arſuroſque artus unxit: fecêre, quod ille,
Fauſtulus, & mœſtas Acca ſoluta comas.
Tum juvenem nondum facti flevêre Quirites.
Ultima plorato ſubdita flamma rogo.
Urbs oritur (quis tunc hoc ulli credere poſſet?)
Victorem terris impoſitura pedem.

Flamem Quirinalis deæ Robigini fert preces.

ASpera Robigo, parcas Cerealibus herbis :
Et tremat in ſummâ læve cacumen humo
Tu fata ſideribus cœli nutrita ſecundis
Creſcere, dum fiant falcibus apta, ſinas.
Vis tua non levis eſt. quæ tu frumenta notâſti ;
Mœſtus in amiſſis illa colonus habet.
Nec venti tantum Cereri nocuêre, nec imbres ;
Nec ſic marmoreo pallet aduſta gelu :
Quantum, ſi culmos Titan incalfacit udos.
Tum locus eſt iræ, Diva timenda, tuæ.
Parce, precor, ſcabraſque manus à meſſibus aufer ;
Neve noce cultis : poſſe nocere ſat eſt.
Nec teneras ſegetes, ſed durum amplectere ferrum :
Quodque poteſt alios perdere, perde prior.
Utilius gladios & tela nocentia carpes.
Nil opus eſt illis : otia mundus agit.
Sarcula nunc, duruſque biden, & vomer aduncus,
Ruris opes niteant : inquinet arma ſitus.
Conatuſque aliquis vaginâ ducere ferrum,
Adſtrictum longâ ſentiat eſſe morâ.
At tu ne viola Cererem : ſemperque colonus
Abſenti poſſit ſolvere vota tibi.

PElion Hæmoniæ mons eſt obverſus in Auſtros:
Summa virent pinu : cætera quercus habet.
Phillyrides tenuit. ſaxo ſtant antra vetuſto,
Quæ juſtum memorant incoluiſſe ſenem.
Ille manus olim miſſuras Hectora letho
Creditur in lyricis detinuiſſe modis.
Venerat Alcides exactâ parte laborum ;
Juſſaque reſtabant ultima pæne viro.
Stare ſimul caſu Trojæ duo fata videres:
Hinc puer Æacides, hinc Jove natus erat.
Excipit hoſpitio juvenem Philyreius heros :
Et cauſam adventus hic rogat, ille docet.
Perſpicit interea clavam ſpoliumque leonis :
Virque, ait, his armis, armaque digna viro.
Nec ſe, quin horrens auderent tangere ſetis
Vellus, Achilleæ continuêre manus.
Dumque ſenex tractat ſquallentia tela venenis ;
Excidit, & lævo fixa ſagitta pede eſt.
Ingemuit Chiron, traxitque è corpore ferrum :
Adgemit Alcides, Hæmoniuſque puer.
Ipſe tâmen lectas Pagaſæis collibus herbas
Temperat, & variâ vulnera mulcet ope.
Virus edax ſuperabat opem : penituſque recepta
Oſſibus, & toto corpore peſtis erat.
Sanguine Centauri Lernææ ſanguis Echidnæ
Miſtus ad auxilium tempora nulla dabant.

Stabat

Stabat, ut ante patrem, lacrymis perfusus Achilles:
Sic flendus Peleus, si moreretur, erat.
Sæpe manus ægras manibus fingebat amicis:
[Morum, quos fecit, præmia doctor habet.]
Oscula sæpe dedit. dixit quoque sæpe jacenti;
Vive, precor; nec me, care, relinque, pater.
Nona dies aderat; cum tu, justissime Chiron,
Bis septem stellis corpora cinctus eras.

Abstulerant

Abſtulerant raptas Phœben Phœbeſque ſororem
Tyndaridæ fratres, hic [1] eques, ille [1] pugil.
Bella parant, repetuntque ſuas & [1] frater & Idas ;
Leucippo ſieri pactus uterque gener.
His amor ut repetant, illis ut reddere nolint,
Suadet : & ex cauſſa pugnat uterque pari.
Effugêre [4] Oebalidæ curſu potuêre ſequentes :
Sed viſum celeri vincere turpe fugâ.
Liber ab arboribus locus eſt, apta area pugnæ.
Conſtiterant illic : nomen Aphidna loco.
Pectora trajectus Lyncêo Caſtor ab enſe
Non exſpectato vulnere preſſit humum.
Ultor adeſt Pollux ; & Lyncea perforat haſtâ,
Qua cervix humeros continuata premit.
Ibat in hunc Idas, vixque eſt Jovis igne repulſus :
Tela tamen dextræ fulmine rapta negant.
Jamque tibi, Pollux, cœlum ſublime patebat ;
Cum, Mea, dixiſti, percipe verba pater.
Quod mihi das uni, cœlum partire duobus :
Dimidium toto munere majus erit.
Dixit, & alterna fratrem ſtatione redemit :
Utile ſollicitæ ſidus uterque rati.

[1] *Caſtor.* [1] *Pollux.* [1] *Lynceus.* [4] *Nepotes Oebali*

Cum

CUm regna ſenex cœli Saturnus haberet ;
Omne lucrum tenebris alta premebat humus.
Æraque & argentum, cumque auro pondera ferri
Manibus admorat : nullaque maſſa fuit.
At meliora dabat ; curvo ſine vomere fruges,
Pomaque, & in quercu mella reperta cavâ.
Nec valido quiſquam terras findebat aratro :
Signabat nullo limite menſor humum.
Non freta dimiſſi verrebant eruta remi.
Ultima mortali tum via littus erat.
Contra te ſollers, hominum Natura, fuiſti ;
Et nimiûm damnis ingenioſa tuis.
Quò tibi turritis incingere mœnibus urbes ?
Quò tibi diſcordes addere in arma manus ?
Quid tibi cum pelago ? terra contenta fuiſſes
Cur non & cœlum tertia regna petis ?

Cincta

Jupiter Pistor.

Cincta premebantur trucibus Capitolia Gallis :
Fecerat obsidio jam diuturna famem.
Jupiter ad solium Superis regale vocatis,
Incipe, ait Marti. protinus ille refert :
Scilicet ignotum est, quæ sit fortuna meorum,
Et dolor hic animi voce querentis eget ?
Si tamen, ut referam breviter mala juncta pudori,
Exigis : Alpino Roma sub hoste jacet.
Hæc est, cui fuerat promissa potentia rerum,
Jupiter ? hanc terris impositurus eras ?
Jamque Suburbanos, Hetruscaque contudit arma.
Spes erat in cursu. nunc Lare pulsa suo est.
Vidimus ornatos ærata per atria pictâ
Veste triumphales occubuisse senes.
Vidimus Iliacæ transferri pignora Vestæ
Sede. putant aliquos scilicet esse Deos ?
At si respicerent, quâ vos habitatis in arce,
Totque domos vestras obsidione premi ;
Nil opis in curâ scirent supereſſe Deorum,
Et data sollicitâ thura perire manu.
Atque utinam pugnæ pateat locus ! arma capessant ;
Et, si non poterunt exsuperare, cadant.
Nunc inopes victus ignavaque fata timentes
Monte suo clausos barbara turba premit.

Tum

Tum Venus, & tuo pulcher trabeâque Quirinus
Veſtaque pro Latio multa locuta ſuo.
Publica, reſpondit, cura eſt pro mœnibus iſtis,
Jupiter : & pœnas Gallia victa dabit.
Tu modo, quæ deſunt fruges, ſupereſſe putentur,
Effice : nec ſedes, delere, Veſta, tuas.
Quodcunque eſt Cereris ſolidæ, cava machina frangat ;
Mollitamque manu duret in igne focus.
Juſſerat : & fratris virgo Saturnia juſſis
Annuit ; & mediæ tempora noctis erant.
Jam ducibus ſomnum dederat labor. increpat illos
Jupiter : & ſacro, quid velit, ore docet :
Surgite, & in medios de ſummis arcibus hoſtes
Mittite, quam minimè tradere vultis, opem.
Somnus abit, quæruntque novis ambagibus acti,
Tradere quam nolint, & jubeantur, opem.
Ecce, Ceres viſa eſt. jaciunt Cerealia dona.
Jacta ſuper galeas ſcutaque longa ſonant.
Poſſe fame vinci ſpes excidit. hoſte repulſo
Candida Piſtori ponitur arva Jovi.

Mœnia

MOENia Dardanides nuper nova fecerat Ilus:
Ilus adhuc Asiæ dives habebat opes.
Creditur armiferæ signum cœleste Minervæ
Urbis in Iliacæ desiluisse juga.
Cura videre fuit: vidi templumque locumque.
Hoc superest illi: Pallada Roma tenet.
Consulitur Smintheus: lucoque obscurus opaco
Hos non mentito reddidit ore sonos:
Ætheream servate Deam; servabitis Urbem:
Imperium secum transferet illa loci.
Servat, & inclusam summa tenet Ilus in arce:
Curaque ad hæredem Laomedonta venit.
Sub Priamo servata parum. sic ipsa volebat;
Ex quo judicio forma revicta suo est.
Seu genus Adrasti, seu furtis aptus Ulysses,
Seu pius Æneas, eripuisse datur.
[Auctor in incerto. res est Romana: tuetur
Vesta, quod assiduo lumine cuncta videt.]
Heu quantum timuêre Patres, quo tempore Vesta
Arsit, & est adytis obruta pæne suis!
Flagrabant sancti sceleratis ignibus ignes:
Mistaque erat flammæ flamma profana piæ.
Attonitæ flebant demisso crine ministræ:
Abstulerat vires corporis ipse timor.

Pro

Provolat in medium, & magnâ, Succurrite, voce,
Non eſt auxilium flere, Metellus ait.
Pignora virgineis fatalia tollite palmis:
Non ea ſunt voto, ſed rapienda manu.
Me miſerum! dubitatis? ait. dubitare videbat,
Et pavidas poſito procubuiſſe genu.
Haurit aquas: tollenſque manus, Ignoſcite, dixit,
Sacra: vir intrabo non adeunda viro.
Si ſcelus eſt; in me commiſſi pœna redundet.
Sit capitis damno Roma ſoluta mei.
Dixit, & irrupit: factum Dea rapta probavit;
Pontificiſque ſui munere tuta fuit.

Notus

NOtus amor Phædræ, nota eſt injuria Theſei :
Dovovit natum credulus ille ſuum.
[Non impune pius juvenis Trœzena petebat.
Dividit obſtantes pectore taurus áquas.]
Solliciti terrentur equi, fruſtraque retenti
Per ſcopulos dominum duraque ſaxa trahunt.
Exciderat curru, loriſque morantibus artus
Hippolytus lacero corpore raptus erat :
Reddideratque animam, multum indignante Diana.
Nulla, Coronides, cauſa doloris, ait.
Namque pio juveni, vitam ſine vulnere reddam ;
Et cedent arti triſtia fata meæ.
Gramina continuo loculis depromit eburnis :
Profuerant [a] Glauci manibus illa prius :
[Tunc, cum obſervatas [b] augur deſcendit in herbas ;
Uſus & auxilio eſt anguis ab angue dato.]
Pectora ter tetigit, ter verba ſalubria dixit :
Depoſitum terrâ ſuſtulit ille caput.
Lucus eum, nemoriſque tui, Dictynna, receſſus
Celat : Aricino Virbius ille lacu.
At Pluto Clothoque dolent ; hæc fila reneri,
Hic fieri regni jura minora ſui.
Jupiter exemplum veritus direxit in illum
Fulmina, qui nimiæ moverat artis opem.
Phœbe, querebaris. Deus eſt. placare parenti.
Propter te, fieri quod vetat, ipſe facit.

[a] *Filii Minois.* [b] *Polyidus.*

DI maris & cœli, (quid enim niſi vota ſuperſunt ?)
Solvere quaſſatæ parcite membra ratis :
Verba miſer fruſtra non proficientia perdo :
Ipſa graves ſpargunt ora loquentis aquæ.
Terribiliſque Notus jactat mea dicta ; preceſque,
Ad quos mittuntur, non ſinit ire Deos.
Ergo idem venti, ne cauſsâ lædar in una,
Velaque neſcio quo, votaque noſtra ferunt ?
Me miſerum, quanti montes volvuntur aquarum !
Jam jam tacturos ſidera ſumma putes.
Quantæ diducto ſubſidunt æquore valles !
Jam jam tacturas Tartara nigra putes.
Quocunque adſpicias, nihil eſt niſi pontus & aër ;
Fluctibus hic tumidis, nubibus ille minax.
Inter utrumque fremunt immani turbine venti.
Neſcit, cui domino pareat, unda maris.
Nam modo purpureo vires capit Eurus ab ortu ;
Nunc Zephyrus ſero veſpere miſſus adeſt :
Nunc gelidus ſiccâ Boreas bacchatur ab Arcto :
Nunc Notus adverſâ prælia fronte gerit.
Rector in incerto eſt : nec, quid fugiatve petatve,
Invenit. ambiguis ars ſtupet ipſa malis.

Scilicet, occidimus, nec ſpes niſi vana ſalutis :
Dumque loquor, vultus obruit unda meos.
Opprimet hanc animam fluctus : fruſtraque precanti
Ore necaturas accipiemus aquas.
Hei mihi, quam celeri micuerunt nubila flammâ !
Quantus ab æthereo perſonat axe fragor !
Nec levius laterum tabulæ feriuntur ab undis,
Quam grave baliſtæ mœnia pulſat onus.
Qui venit hic fluctus, fluctus ſupereminet omnes :
Poſterior nono eſt, undecimoque prior.
Nec letum timeo : genus eſt miſerabile leti.
Demite naufragium ; mors mihi munus erit.
Eſt aliquid, fatove ſuo ferrove cadentem
In ſolitâ moriens ponere corpus humo :
Eſt mandata ſuis aliquid ſperare ſepulcra,
Et non æquoreis piſcibus eſſe cibum.

THeſea Pirithoüs non tam ſenſiſſet amicum,
Si non infernas vivus adîſſet aquas.
Ut foret exemplum veri [1] Phocæus amoris,
Fecerunt Furiæ, triſtis Oreſta, tuæ.
Si non Euryalus Rutulos cecidiſſet in hoſtes;
Hyrtacidæ Niſo gloria nulla foret.
Scilicet ut fulvum ſpectatur in ignibus aurum,
Tempore ſic duro eſt inſpicienda fides.
Dum juvat, & vultu ridet Fortuna ſereno,
Indelibatas cuncta ſequuntur opes.
At ſimul intonuit; fugiunt: nec noſcitur ulli,
Agminibus comitum qui modo cinctus erat.

[1] *Pylades.*

DOnec eris felix, multos numerabis amicos:
Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Aspicis, ut veniant ad candida tecta columbæ;
Accipiat nullas sordida turris aves.
Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
Nullus ad amissas ibit amicus opes.
Utque comes radios per Solis euntibus umbra,
Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit;
Mobile sic sequitur Fortunæ lumina vulgus:
Quæ simul inductâ nube teguntur, abit.

Poëta exul ad amicum.

O Mihi care quidem ſemper, ſed tempore duro
Cognite, res poſtquam procubuêre meæ;
Uſibus edocto ſi quidquam credis amico;
Vive tibi, & longe nomina magna fuge.
Vive tibi, quantumque potes præluſtria vita.
Sævum præluſtri fulmen ab arce venit.
Effugit hibernas demiſſa antenna procellas,
Lataque plus parvis vela timoris habent.
Aſpicis, ut ſummâ cortex levis innatet undâ,
Cum grave nexa ſimul retia mergat onus.
Hæc ego ſi monitor monitus prius ipſe fuiſſem,
In quâ debueram forſitan Urbe forem.
Dum tecum vixi, dum me levis aura ferebat,
Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas.
Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipſum)
Sic cadit, ut tactâ ſurgere poſſit humo:
At miſer Elpenor tecto delapſus ab alto
Occurrit [1] Regi debilis umbra ſuo.
Quid fuit, ut tutas agitaret Dædalus alas;
Icarus immenſas nomine ſignet aquas?

[1] *Ulyſſi.*

Nempe quod hic altè, demiſſiùs ille volabat.
Nam pennas ambo nonne habuêre ſuas?
Crede mihi; bene qui latuit, bene vixit: & infra
Fortunam debet quiſque manere ſuam.
Non foret Eumedes orbus, ſi [1] filius ejus
Stultus Achilleos non adamaſſet equos.
Nec natum in flammâ vidiſſet, in arbore natas,
Cepiſſet genitor ſi Phaëthonta Merops.
Tu quoque formida nimium ſublimia ſemper;
Propoſitique memor contrahe vela tui.

[1] *Dolon.*

Vetus

TOMUS.

Vetus huic nomen, poſitâque antiquius urbe,
Conſtat ab Abſyrti cæde fuiſſe, loco.
Nam rate, quæ curâ pugnacis facta Minervæ,
Per non tentatas prima cucurrit aquas;
Impia deſertum fugiens Medêa parentem,
Dicitur his remos applicuiſſe vadis.
Quem procul ut vidit tumulo ſpeculator ab alto;
Hoſtis, ait, noſco, Colchidi, vela, venit.
Dum trepidant Minyæ, dum ſolvitur aggere funis.
Dum ſequitur celeres anchora tracta manus;
Conſcia percuſſit meritorum pectora Colchis,
Auſa atque auſurâ multa nefanda manu.
Et, quanquam ſupereſt ingens audacia menti,
Pallor in attonito virginis ore ſedet.
Ergo ubi proſpexit venientia vela; Tenemur,
Et pater eſt aliquâ fraude morandus, ait.
Dum quid agat quærit, dum verſat in omnia vultus;
Ad fratrem caſu lumina flexa tulit.
Cujus ut oblata eſt præſentia; Vincimus, inquit.
Hic mihi morte ſuâ cauſa ſalutis erit.
Protinus ignari nec quidquam tale timentis
Innocuum rigido perforat enſe latus.
Atque ita divellit, divulſaque membra per agros
Diſſipat in multis invenienda locis.

Neu pater ignoret, ſcopulo proponit in alto
Pallenteſque manus, ſanguineumque caput.
Ut genitor luctuque novo tardetur, & artus
Dum legit extinctos, triſte moretur iter.
Inde Tomis dictus locus hic ; quia fertur in illo
Membra ſoror fratris conſecuiſſe ſui.

No

Non adeo cecidi, quamvis abjectus, ut infra
Te quoque ſim : inferius quo nihil eſſe poteſt.
Quæ tibi res animos in me facit, improbe ? curve
Caſibus inſultas, quos potes ipſe pati ?
Nec mala te reddunt mitem placidumve jacenti
Noſtra, quibus poſſint illacrimare feræ ?
Nec metuis dubio Fortunæ ſtantis in orbe
Numen, & exoſæ verba ſuperba Deæ ?
Exiget ah dignas ultrix Rhamnuſia pœnas !
Impoſito calcas quid mea fata pede ?
Vidi ego, navifragum qui riſerat, æquore mergi :
Et, Nunquam, dixi, juſtior unda fuit.
Vilia qui quondam miſeris alimenta negarat,
Nunc mendicato paſcitur ipſe cibo.
Paſſibus ambiguis Fortuna volubilis errat,
Et manet in nullo certa tenaxque loco.
Sed modo læta manet, vultus modo ſumit acerbos ;
Et tantum conſtans in levitate ſuâ eſt.

Hæc

SPES.

* * *

HÆc Dea, cum fugerent ſceleratas numina terras,
In Dîs invisâ ſola remanſit humo.
Hæc facit, ut vivat vinctus quoque compede foſſor;
Liberaque à ferro crura futura putet.
Hæc facit, ut, videat cum terras undique nullas,
Naufragus in mediis brachia jactet aquis.
Sæpe aliquem ſollers medicorum cura reliquit;
Nec ſpes huic venâ deficiente cadit.
Carcere dicuntur clauſi ſperare ſalutem:
Atque aliquis pendens in cruce vota facit.

Maxime

Poeta exul laudat Maximum in adverſis etiam amicum.

MAxime, qui claris nomen virtutibus æquas,
Nec ſinis ingenium nobilitate premi;
Culte mihi (quid enim ſtatus hic a funere differt?)
Supremum vitæ tempus aduſque meæ:
Rem facis, afflictum non averſatus amicum,
Qua non eſt ævo rarior ulla tuo.
Turpe quidem dictu, ſed (ſi modo vera fatemur)
Vulgus amicitias utilitate probat.
Cura quid expediat prius eſt, quam quid ſit honeſtum:
Et cum Fortunâ ſtatque caditque fides.
Nec facilè invenias multis è millibus unum,
Virtutem pretium qui putet eſſe ſui.
Ipſe decor recti, facti ſi præmia deſint,
Non movet, & gratis pœnitet eſſe probum.
Nil, niſi quod prodeſt, carum eſt. i, detrahe menti
Spem fructûs avidæ, nemo petendus erit.
At reditus jam quiſque ſuos amat, &, ſibi quid ſit
Utile, ſollicitis ſupputat articulis.
Illud Amicitiæ quondam venerabile numen
Proſtat, & in quæſtu pro meretrice ſedet.
Quo magis admiror, non, ut torrentibus undis,
Communis vitii te quoque labe trahi.

Diligitur

Diligitur nemo, nisi cui Fortuna secunda est.
Quæ simul intonuit, proxima quæque fugat.
En ego, non paucis quondam munitus amicis,
Dum flavit velis aura secunda meis;
Ut fera nimboso tumuerunt æquora vento,
In mediis lacerâ puppe relinquor aquis.
Cumque alii nolint etiam me nosse videri,
Vix duo projecto trefve tulistis opem.
Quorum tu princeps. nec enim comes esse sed auctor,
Nec petere exemplum, sed dare dignus eras.
Te, nihil [1] exacto, nisi [2] nos peccâsse fatentem
Sponte suâ probitas officiumque juvant.
Judice te mercede caret, per seque petenda est,
Externis virtus incomitata bonis.

[1] *Ex acto.*
[2] *Non peccâsse petentem.* Sic leg.

Æquor

Poëta vituperat terram in quam relegatus erat.

ÆQuor Iasonio pulsatum remige primum,
Quæque nec hoste fero, nec nive terra cares,
Ecquod erit tempus, quo vos ego Naso relinquam,
In minus hostilem jussus abire locum?
An mihi Barbariâ vivendum semper in istâ?
Inque Tomitanâ condar oportet humo?
Pace tua, si pax ulla est tibi, Pontica tellus,
Finitimus rapido quam terit hostis equo;
Pace tuâ dixisse velim; tu pessima duro
Pars es in exsilio, tu mala nostra gravas.
Tu neque ver sentis cinctum florente coronâ:
Tu neque messorum corpora nuda vides.
Nec tibi pampineas autumnus porrigit uvas:
Cuncta sed immodicum tempora frigus habent.
Tu glacie freta victa tenes: & in æquore pisces
Inclusus tectâ sæpe natavit aquâ.
Nec tibi sunt fontes, laticis nisi pæne marini:
Qui potus dubium sistat alatne sitim.
Rara, neque hæc felix, in apertis eminet arvis
Arbor; & in terrâ est altera forma maris.
Non avis obloquitur: silvis nisi si qua remotis
Æquoreas rauco gutture potat aquas.
Tristia per vacuos horrent absinthia campos,
Convenientque suo messis amara loco.
Adde metus, & quod murus pulsatur ab hoste;
Tinctaque mortiferâ tabe sagitta madet.
Quod procul hæc regio est, & ab omni devia cursu:
Nec pede quo quisquam, nec rate, tutus eat.

Est

Senex Tauricus narrat.

* * *

Est locus in Scythia, (Tauros dixêre priores)
Qui Geticâ longe non ita distat humo.
Hac ego sum terrâ (patriæ nec pœnitet) ortus.
Consortem Phœbi gens colit illa Deam.
Templa manent hodie vastis innixa columnis:
Perque quater denos itur in illagradus.
Fama refert illic signum cœleste fuisse.
Quoque minus dubites, stat basis orba Dea.
Araque, quæ fuerat naturâ candida saxi,
Decolor affuso tincta cruore rubet.
Fœmina sacra facit tædæ non nota jugali:
Quæ superat Scythicas nobilitate nurus.
Sacrificî genus est, (sic instituêre priores)
Advena virgineo cæsus ut ense cadat.
Regna Thoas habuit Mæotide clarus in ora:
Nec fuit Euxinis notior alter aquis.
Sceptra tenente illo, liquidas fecisse per auras
Nescio quam dicunt Iphigenian iter.
Quam levibus ventis sub nube per æquora vectam
Creditur his Phœbe deposuisse locis.
Præfuerat templo multos ea rite per annos,
Invita peragens tristia sacra manu.
Cum duo veliferâ juvenes venêre carinâ;
Pressseruntque suo littora nostra pede

Par

Par fuit his ætas, & amor : quorum alter Oreſtes,
Alter erat Pylades. nomina fama tenet.
Protinus immitem Triviæ ducuntur ad aram,
Evincti geminas ad ſua terga manus.
Spargit aquâ captos luſtrali Graia ſacerdos,
Ambiat ut fulvas infula longa comas.
Dumque parat ſacrum, dum velat tempora vittis,
Dum tardæ cauſſas invenit uſque moræ ;
Non ego crudelis, juvenes ignoſcite, dixit ;
Sacra ſuo facio barbariora loco.
Ritus is eſt gentis. qua vos tamen urbe venitis ?
Quove parum fauſta puppe petîſtis iter ?
Dixit : &, audito patriæ pia nomine virgo,
Conſortes urbis comperit eſſe ſuæ.
Alteruter votis, inquit, cadat hoſtia ſacris ;
Ad patrias ſedes nuncius alter eat.
Ire jubet Pylades carum perituras Oreſten.
Hic negat : inque vicem pugnat uterque mori.
Exſtitit hoc unum, quo non convenerit illis.
Cætera par concors & ſine lite fuit.
Dum peragunt pulchri juvenes certamen amoris ;
Ad fratrem ſcriptas exarat illa notas.
Ad fratrem mandata dabat, cuique illa dabantur,
(Humanos caſus aſpice) frater erat.
Nec mora ; de templo rapiunt ſimulacra Dianæ :
Clamque per immenſas puppe feruntur aquas.
Mirus amor juvenum, quamvis abiêre tot anni,
In Scythia magnum nunc quoque nomen habet.

Ductus

Poëta fortiter deſperat reditum in patriam.

DUctus ab armento taurus detrectat aratrum :
Subtrahit & duro colla novella jugo.
Nos, quibus aſſuevit fatum crudeliter uti,
Ad mala jam pridem non ſumus ulla rudes.
Venimus in Geticos fines ; moriamur in illis :
Parcáque ad extremum, qua mea cœpit, eat.
Spem juvet amplecti ; quæ non juvat irrita ſemper ;
Et fieri cupias ſi qua, futura putes.
Proximus huic gradus eſt ; bene deſperare ſalutem,
Seque ſemel verâ ſcire periſſe fide.
Curando fieri quædam majora videmus
Vulnera, quæ melius non tetigiſſe fuit.
Mitius ille perit, ſubitâ qui mergitur undâ ;
Quam ſua qui tumidis brachia laſſat aquis.

Ex
TIBULLO.

QUam bene Saturno vivebant rege, prius quam
Tellus in longas est patefacta vias.
Nondum cæruleas pinus contempserat undas,
Effusum ventis præbueratque sinum:
Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Presserat externâ navita merce ratem.
Illo non validus subiit juga tempore taurus.
Non domito frenos ore momordit equus:
Non domus ulla fores habuit, non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arva, lapis.
Ipsæ mella dabant quercus, ultroque ferebant
Obvia securis ubera lactis oves.
Non acies, non ira fuit, non bella; nec enses
Immiti sævus duxerat arte faber.
Nunc Jove sub domino cædes, & vulnera semper:
Nunc mare, nunc leti mille repente viæ.

——Scelerata jacet ſedes in nocte profundâ
Abdita, quam circum flumina nigra ſonant ;
Tiſiphonéque impexa feros pro crinibus angues
Sævit, & huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in portâ ſerpens, tum Cerberus ore
Stridet, & æratas excubat ante fores.
Illic Junonem tentare Ixionis auſi
Verſantur celeri noxia membra rotâ ;
Porrectúſque novem Tityus per jugera terræ,
Aſſiduas atro viſcere paſcit aves.
Tantalus eſt illic, & circùm ſtagna ; ſed acrem
Jam jam poturi deſerit unda ſitim :
Et Danai proles, Veneris quæ numina læſit,
In cava Lethæas dolia portat aquas.

Primus

PRimus aratra manu ſolerti fecit Oſiris,
Et teneram ferro ſollicitavit humum.
Primus inexpertæ commiſit ſemina terræ,
Pomaque non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adjungere vitem,
Hic viridem durâ cædere falce comam.
Illi jucundos primum matura ſapores
Expreſſa incultis uva dedit pedibus.
Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Movit & ad certos neſcia membra modos.
Bacchus & agricolæ magno confecta labore
Pectora triſtitiæ diſſoluenda dedit.
Bacchus & afflictis requiem mortalibus affert,
Crura licet durâ compede pulſa ſonent.
Non tibi ſunt triſtes curæ, nec luctus, Oſiri,
Sed chorus, & cantus, & levis aptus Amor;
Sed varii flores, & frons redimita corymbis,
Fuſa ſed ad teneros lutea palla pedes,
Et Tyriæ veſtes, & dulcis tibia cantu,
Et levis occultis conſcia ciſta ſacris.

QUis fuit horrendos primus qui protulit enſes ?
Quam ferus, & vere ferreus ille fuit !
Tunc cædes hominum generi, tunc prælia nata ;
Tum brevior diræ mortis aperta via eſt.
At nihil ille miſer meruit. nos ad mala noſtra
Vertimus, in ſævas quod dedit ille feras.
Divitis hoc vitium eſt auri. nec bella fuerunt,
Faginus aſtabat quum ſcyphus ante dapes.
Non arces, non vallus erat, ſomnumque petebat
Securus varias dux gregis inter oves.
Tunc mihi vita foret, vulgi nec triſtia noſſem
Arma, nec audiſſem corde micante tubam.
Nunc ad bella trahor, & jam quis forſitan hoſtis
Hæſura in noſtro tela gerit latere.

* * *

Quis furor eſt atram bellis arceſſere mortem ?
Imminet, & tacito clam venit illa pede.
Non ſeges eſt infra, non vinea culta ; ſed audax
Cerberus, & Stygiæ navita puppis aquæ.
Illic perfidiſque genis, uſtoque capillo
Errat ad obſcuros pallida turba lacus.
Quam potius laudandus hic eſt, quem prole parata
Occupat in parvâ pigra ſenecta caſâ ?

Ipſe ſuas ſectatur oves, at filius agnos :
Et calidam feſſo comparat uxor aquam.
Sic ego ſim, liceatque caput candeſcere canis,
Temporis & priſci facta referre ſenem.
Interea pax arva colat. Pax candida primum
Duxit araturos ſub juga curva boves.
Pax aluit vites, & ſuccos condidit uvæ,
Funderet ut nato teſta paterna merum.
Pace bidens, vomerque vigent. at triſtia duri
Militis in tenebris occupat arma ſitus.

RUra cano, ruriſque Deos. his vita magiſtris
Deſtituit querna pellere glande famem.
Illi compoſitis primum docuêre tigillis
Exiguam viridi fronde operire domum.
Illi etiam tauros primum docuiſſe feruntur
Servitium, & plauſtro ſuppoſuiſſe rotam.
Tunc victus abiere feri, tunc conſita pomus,
Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.
Aurea tunc preſſos pedibus dedit uva liquores,
Miſtaque ſecuro eſt ſobria lympha mero.
Rura ferunt meſſes, calidi cum ſideris æſtu
Deponit flavas annua terra comas.
Rure levis verno flores apis ingerit alveo,
Compleat ut dulci ſedula melle favos.
Agricola aſſiduo primum ſatiatus aratro
Cantavit certo ruſtica verba pede :
Et ſatur arenti primum eſt modulatus avena
Carmen, ut ornatos diceret ante Deos.
Agricola & minimo ſuffuſus, Bacche, rubenti
Primus inexpertâ duxit ab arte choros :
Huic datus à pleno memorabile munus ovili
Dux pecoris hircus. duxerat hircus oves.
Rure puer verno primum de flore coronam
Fecit, & antiquis impoſuit Laribus.

Rure

Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
Molle gerit tergo lucida vellus ovis.
Hinc & fœmineus labor eſt, hinc penſa, coluſque,
Fuſus & appoſito pollice verſat opus.
Atque aliqua aſſidue textrix operata Minervam
Cantat, & a pulſo tela ſonat latere.
Ipſe quoque inter agros, interque armenta Cupido
Natus, & indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primum ſe exercuit arcu.
Hei mihi quam doctas nunc habet ille manus.

Ex
PROPERTIO.

OMnia poſt obitum fingit majora vetuſtas.
Majus ab exequiis nomen in ora venit.
Nam quis equo pulſas abiegno noſceret [1] arces?
Fluminaque [2] Hæmonio comminus iſſe viro?
Idæum Simoenta Jovis cunabula parvi?
Hectora per campos ter maculâſſe rotas?
Deiphobumque, Helenumque, & Polydamanta ſine armis?
Qualemcunque Parin vix ſua noſſet humus.
Exiguo ſermone fores nunc, Ilion, & tu
Troja bis [3] Oetæi numine capta Dei.
Necnon ille tui caſus memorator Homerus
Poſteritate ſuum creſcere ſenſit opus.

[1] *Trojanas.* [2] *Achilli.* [3] *In Oeta uſti.*

Neque

—NEque Pyramidum ſumptus ad ſidera ducti,
Nec Jovis Elæi cœlum imitatą domus.
Nec Mauſolei dives fortuna ſepulchri
Mortis ab extremâ conditione vacant:
Aut illis flamma, aut imber ſubducet honores,
Annorum aut ictu pondera victa ruent.
At non ingenio quæſitum nomen ab ævo
Excidet. ingenio ſtat ſine morte decus.

O Prima infelix fingenti terra Prometheo :
Ille parum cauti pectoris egit opus.
Corpora diſponens mentem non vidit in arte.
Recta animi primum debuit eſſe via.
Nunc maris in tantum ventis jactamur, & hoſtem
Quærimus, atque armis nectimus arma nova.
Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas.
Nudus ab inferna, ſtulte, vehere rate.
Victor cum victis pariter miſcebitur umbris :
Conſule cum Mario capte Jugurtha ſedes.
Lydus Dulichio non diſtat Crœſus ab Iro.
Optima mors, parcâ quæ venit apta die.
Me juvat in primâ coluiſſe Helicona juventa,
Muſarumque choris implicuiſſe manus.
Me juvat & multo mentem vincire Lyæo,
Et caput in vernâ ſemper habere roſa.
Atque ubi jam luſus gravis interceperit ætas,
Sparſerit & nigras alba ſenecta comas :
Tum mihi Naturæ libeat perdiſcere mores :
Quis deus hanc mundi temperat arte domum :
Qua venit exoriens, qua deficit, unde coactis
Cornibus in plenum menſtrua Luna redit :
Unde ſalo ſuperant venti, quid flamine captet
Eurus, & in nubes unde perennis aqua :

Sit ventura dies mundi quæ ſubruat arces,
Purpureus pluvias cur bibit arcus aquas :
Aut cur Perrhæbi tremuêre cacumina Pindi,
Solis & atratis luxerit orbis equis :
Cur ſegnis verſare boves, & plauſtra Bootes :
Pleïadum ſpiſſo cur coit igne chorus :
Curve ſuos fines altum non exeat æquor,
Plenus & in partes quattuor annus eat :
Sub terris ſint jura Deum, & tormenta Gigantum,
Tiſiphones atro ſi furit angue caput :
Aut Alcmæoniæ furiâ, aut jejunia Phinei :
Num rota, num ſcopuli, num ſitis inter aquas :
Num tribus infernum cuſtodit faucibus antrum
Cerberus, & Tityo jugera pauca novem :
An ficta in miſeras deſcendit fabula gentes,
Et timor haud ultra, quam rogus, eſſe poteſt.
Exitus hic vitæ ſupereſt mihi. Vos quibus arma
Grata magis, Craſſi ſigna referte domum.

Ergone

Quædam in hac eleg. omiſſa ſunt, & ordo verſuum pro libitu immutatus.

ERgone ſollicitæ tu cauſſa, pecunia, vitæ es?
Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitiis hominum crudelia pabula præbes.
Semina curarum de capite orta tuo.
Tu Pætum ad Pharios tendentem lintea portus
Obruis inſano terque quaterque mari
Nam dum te ſequitur, primo miſer excidit ævo,
Et nova longinquis piſcibus eſca natat.
Et mater non juſta piæ dare debita terræ,
Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc volucres adſtant ſuper oſſa marinæ.
Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
Infelix Aquilo, raptæ timor Orithyiæ,
Quæ ſpolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fractâ gaudes, Neptune, carinâ?
Portabat ſanctos alveus ille viros.
O centum æquoreæ Nereo genitore puellæ,
Et tu materno tacta dolore Thetis,
Vos decuit laſſo ſupponere brachia mento.
Non poterat veſtras ille gravare manus.
Reddite corpus humo; poſitaque in gurgite vita,
Pætum ſponte tuâ vilis arena tegas.

Ut, quoties Pæti tranſibit nauta ſepulchum,
Dicat : Et audaci tu timor eſſe potes.
Ite rates curvas, & leti texite cauſſam.
Iſta per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat. fatis adjecimus undas.
Fortunæ miſeras auximus arte vias.
Anchora te teneat, quem non tenuêre penates ?
Quid meritum dicas cui ſua terra parum eſt ?
Natura inſidians pontum ſubſtravit avaris.
Ut tibi ſuccedat vix ſemel eſſe poteſt.
Ventorum eſt quodcunque paras haud ulla carina
Conſenuit. fallit portus & ipſe fidem.
Saxa triumphales fregere Capharea puppes,
Naufraga quum vaſto Græcia tracta ſalo eſt.
Paulatim ſociûm jacturam flevit Ulyſſes,
In mare cui ſolum non valuêre doli.
Quod ſi contentus patrio bove verterat agros,
Verbaque duxiſſet pondus habere mea :
Viveret ante ſuos dulcis conviva penates
Pauper, at in terrâ, nil ubi flere poteſt.
Non tulit huic pectus ſtridorem audire procellæ,
Et duro teneras lædere ſune manus :
Sed Thyiæ thalamo, aut Oriciæ terebinthi
Effultum plumâ verſicolore caput.
Huic fluctus vivo radicitus abſtulit ungues,
Et miſer invitam traxit hiatus aquam.
Flens tamen extremis dedit hæc mandata querelis,
Quum moribunda niger clauderet ore liquor.
Dî maris, Ægei quos ſunt penes æquora ponti,
Et quæcunque meum degravat unda caput.

Quo

Quo rapitis miſeros primæ lanuginis annos?
Attulimus [a] longas in freta veſtra manus.
Ah miſer, Alcyonum ſcopulis adfigar acutis.
In me cæruleo fuſcina ſumpta Deo eſt.
At ſaltem Italiæ regionibus advehat æſtus.
Hoc de me ſat erit, ſi modo matris erit.
Subtrahit hæc fantem torta vertigine fluctus:
Ultima quæ Pæto noxque dieſque fuit.
Pæte, quid ætatem numeras? quid cara natanti
Mater in ore tibi eſt? non habet unda Deos.

[a] *Videtur potius* lotas, *id eſt* puras.

Mæcen

MÆcenas eques Hetruſco de ſanguine regum,
Intra fortunam qui cupis eſſe tuam :
Quid me ſcribendi tam vaſtum mittis in æquor ?
Non ſunt apta meæ grandia vela rati.
Turpe eſt, quod nequeas, capiti committere pondus :
Et preſſum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum ſunt omnibus apta,
Fama nec ex æquo ducitur ulla jugo.
Gloria Lyſippo eſt animoſa effingere ſigna.
Exactis Calamis ſe mihi jactat equis.
In Veneris tabulâ ſummam ſibi ponit Apelles.
Parrhaſius privâ vindicat arte locum.
Argumenta magis ſunt Mentoris addita formæ.
At Myos exiguum flectit acanthus iter.
Phidiacus ſigno ſe Jupiter ornat eburno,
Praxitelem proprius vindicat arte lapis.
Eſt quibus Elææ concurrit palma quadrigæ,
Eſt quibus in celeres gloria nata pedes.
Hic ſatus ad pacem, hic caſtrenſibus utilis armis.
Naturæ ſequitur ſemina quiſque ſuæ.
At tua, Mæcenas, vitæ præcepta recepi,
Cogor & exemplis te ſuperare tuis.
Quum tibi Romano dominas in honore ſecures,
Et liceat medio ponere jura foro :

Vel

Vel tibi Medorum pugnaces ire per hoſtes,
Atque onerare tuam fixa per arma domum:
Et tibi ad effectum vires det Cæſar, & omni
Tempore tam faciles inſinuentur opes:
Parcis, & in tenues humilem te colligis umbras,
Velorum plenos ſubtrahis ipſe ſinus.
Crede mihi, magnos æquabunt iſta Camillos
Judicia, & venies tu quoque in ora virum.

Nunc

NUnc Jovis incipiam cauſſas aperire Feretri,
Armaque de ducibus trina recepta tribus.
Magnum iter aſcendo, ſed dat mihi gloria vires.
Non juvat ex facili lecta corona jugo
Imbuis exemplum primæ tu, Romule, palmæ
Hujus, & exuviis plenus ab hoſte redis,
Tempore quo portas Ceninum Acrona petentem
Victor in everſum cuſpide fundis equum.
Acron Herculeus Cenina ductor ab arce,
Roma, tuis quondam finibus horror erat.
Hic ſpolia ex humeris auſus ſperare Quirinis
Ipſe dedit, ſed non ſanguine ſicca ſuo.
Hunc videt ante cavas vibrantem ſpicula turres
Romulus, & votis occupat ante ratis.
Juppiter, hæc hodie tibi victima corruet Acron.
Voverat, & ſpolium corruit ille Jovi.
Urbis, virtutiſque parens ſic vincere fuevit,
Qui tulit aprico frigida caſtra lare.
Idem eques & frenis, idem fuit aptus aratris,
Et galea hirſuta compta lupina juba.
Picta nec inducto fulgebat parma pyropo.
Præbebant cæſi baltea lenta boves.
Coſſus at inſequitur Vejentis cæde Tolumni,
Vincere quum Vejos poſſe laboris erat:

Nec dum ultra Tiberim belli ſonus ; ultima præda
Nomentum, & captæ jugera pauca Coræ.
Et Veii veteres & vos tum regna fuiſtis,
Et veſtro poſita eſt aurea ſella foro.
Nunc intra muros paſtoris buccina lenti
Cantat, & in veſtris oſſibus arva metunt.
Forte ſuper portæ dux Veïus aſtitit arcem,
Colloquiumque ſuâ fretus ab urbe dedit.
Dumque aries murum cornu pulſabat aheno,
Vineaque inductum longa tegebat opus,
Coſſus ait, ſorti melius concurrere campo.
Nec mora fit, plano ſiſtit uterque gradu.
Di Latias juvêre manus : deſecta Tolumni
Cervix Romanos ſanguine lavit equos.
Claudius à Rheno trajectos arcuit hoſtes
Belligerans. vaſti parma relata ducis
Virdomari. genus hic Rheno jactabat ab ipſo
Nobilis erectis fundere geſa rotis.
Illi virgatis jaculantis ab agmine bracis
Torquis ab incisâ decidit unca gulâ.
Nunc ſpolia in templo tria condita. cauſſa Feretri,
Omine quod certo dux ferit enſe ducem.
Seu quia victa ſuis humeris hæc arma ferebant,
Hinc Feretri dicta eſt ara ſuperba Jovis.

Ex

Ex
PEDONIS.

Consol. ad Liviam.

FAta manent omnes, omnes expectat avarus
Portitor, & turbæ vix satis una ratis:
Tendimus huc omnes ; metam properamus ad unam.
Omnia sub leges Mors vocat atra suas.
Ecce necem intentam cœlo, terræque, fretoque!
Casurum triplex vaticinatur opus.
I nunc, &, rebus tantâ impendente ruinâ,
In te solam oculos & tua damna refer.
Maximus ille quidem juvenum, spes publica vixit,
Et, quâ natus erat, gloria summa domûs :
Sed mortalis erat ; nec tu secura fuisti,
Fortia progenie bella gerente tuâ.

Vita data eſt utenda ; data eſt ſine fœnore nobis
Mutua, nec certâ perſolüenda die :
Fortuna arbitriis tempus diſpenſat iniquè ;
Illa rapit juvenes, ſuſtinet illa ſenes.
Qnáque ruit, furibunda ruit ; totumque per orbem
Fulminat, & cæcis cæca triumphat equis.
Regna deæ immitis parce irritare querendo :
Sollicitare animos parce potentis heræ.

Supprime

. . .

Supprime jam lacrymas ; non eſt revocabilis iſtis,
Quem ſemel umbriferâ navita lintre tulit.
Hectora tot fratres, tot deflevêre ſorores,
Et pater, & conjux, Aſtyanaxque puer,
Et longæva parens ; tamen ille redemptus ad ignes :
Nullaque per Stygias umbra renavit aquas.
Contigit hoc etiam Thetidi : populator Achilles
Iliaca ambuſtis oſſibus arva premit.
Illi cæruleum Panope matertera crinem
Solvit, & immenſas fletibus auxit aquas,
Conſorteſque deæ centum, longævaque magni
Oceani conjunx, Oceanuſque pater ;
Et Thetis ante omnes : ſed nec Thetis ipſa, nèque omnes
Mutárunt avidi triſtia jura dei.

FINIS.

FINIS